

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra Sind (Danske Klassikere)

Citation: Knudsen, Jakob: "Sind", i Knudsen, Jakob: *Sind*, udg. af Esther Kielberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 221. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj02val-shoot-idm140237360514384/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Sind

gens identifikation af den uretfærdige fader med Gud som hans egentlige vanskelighed (jf. øvf. s. 212).

Det, der af troen i længden synes at blive tilbage og har vægt for Anders, er troen på den religiøse grundoplevelse. Gud må erfares som en nødvendig tilstand i ham selv og ikke som en øvrighedsinstans, samfundet kan påberåbe sig over for ham. Gud bliver for Anders frihed, ikke underkastelse, ja der er end ikke tale om et faderbarn forhold længere. Og Gud må opleves i det jordiske, hvorfor Anders kun har irritation til overs for pastor Steffensens resignerede sagmodighedsbudskab om, at 'vi Mennesker skal lade os nøje med det Evige, naar ikke det timelige kommer helt af sig selv som en Gave, vi ikke gjør andre fattige ved at modtage.'

Anders, som er bekendt med Steffensens bedrøvelige kærlighedsskuffelse, der til dels skyldes præstens egen svaghed, har siden en samtale med Steffensen, som siger:

'(...) Men De stræber naturligvis efter Fuldkommenhed (...) paa Deres Maade, men – æh – det skulde jo gaa indefter, De skulde overvinde Dem selv. Og overfor Verden der skulde De jo saa overvinde ondt med godt (...). Hvorimod Anders hævder, måske med henvisning til lignelsen om de betroede talenter: '(...) man skal, som man kan. Det er da vist ogsaa et Skriftsted' (s. 146).

I *udk.* kaldes Steffensens kristendom *tolstøysk*. Den ældre Leo Tolstøys levelære og kristne forkyndelse, som gik ud på afkald, tilgivelse og pacifisme, var kommet på moden blandt intellektuelle i 1880'erne og 1890'erne, og Knudsen var ingen beundrer af denne mode, som han budfletter i *Den gamle Præst*. Aversionen hænger nok især sammen med, at Knudsen betragtede mennesket som grundlæggende egoistisk og derfor uegnet til at gennemføre al denne selvfornægtelse uden hykleri.

Sind er måske den af Knudsens romaner, der forholder sig mest 'hedensk' spørgende over for den religiøse dimension i mennesket. Den søger at fastholde kristendommen som den tradition, man nu en gang er rodfæstet i som en ramme om den religiøse følelse, men synes at interessere sig mere for en helt konfessionsløs fromhed, som den siden er søgt beskrevet hos fx Thorkild Bjørnvigs 'homo religiosus'.¹¹